

חבר, כתוב פשוט!

אז הלקוח חתם על הסכם שכר טרחה. אז מה? ישלם?

הסכם שכר טרחה חייב להיות מנוסח בצורה ברורה, לא בשפה משפטית קשה ומלאת עמימות, המאפשרת, לכאורה, ליצוק לתוכה תוכן בשלב מאוחר יותר.

הסכם שכר הטרחה צריך להגדיר בשפה פשוטה ומובנת מה הטיפול והייצוג שנוטל על עצמו עורך הדין ועל מה וכמה ישלם הלקוח. הסכם שבו לא סוכם ולא נרשם שהלקוח צריך לשלם לעורך דינו עבור טיפול נלווה לעניין העיקרי שנמסר לעורך הדין, שלא יצפה עורך הדין לקבל תשלום עבורו.

מרבית עורכי הדין מייחסים חשיבות מעטה לניסוח הסכם שכר הטרחה שלהם ומכינים מסמך סתמי וכללי שלרוב גם מנוסח בצורה לא ברורה ובאופן שלא בהכרח מבטיח שיקבלו את שכר טרחתם אם וכאשר יתגלע סכסוך כספי בינם לבין הלקוח.

נראה כמעט מיותר לומר לציבור עורכי הדין שהסכם שכר הטרחה אינו מסמך סתמי אלא חוזה מחייב בין הלקוח לעורך דינו, אך מסתבר שחברינו למקצוע לא תמיד נותנים את הדעת על ההסכם או על תוכנו והוא נחתם כלאחר יד מתוך ציפייה שהלקוח לא יסרב לשלם בעתיד.

במאמר מוסגר אציין כי ישנם עורכי דין שכלל אינם מחתימים על הסכם שכר טרחה – מחדל חמור, בלשון המעטה. לטובת הגנה על אותם עורכי דין שאינם טורחים להחתיים את לקוחותיהם על הסכמי שכר טרחה מפני עצמם ביקשה לשכת עורכי הדין לקבוע כללים (שטרם נקבעו) על קיומה של חובה להחתיים לקוחות על הסכמים, כמו גם בתי המשפט דנו בסנקציות כנגד עורכי דין שהגיעו לפתיחהם בסכסוכים עם לקוחות שלא הוחתמו על הסכם שכר טרחה, אך זה נושא שלם למאמר אחר.

בחזרה לענייננו (עורכי דין שכן דואגים לקיומם של הסכמים חתומים) - על עורכי דין חלות שתי "מגבלות" המשפיעות על פרשנות הסכם שכר הטרחה, אם וכאשר הדבר נדרש – הראשונה: חובת הנאמנות ללקוח והאמון הטבוע ביחסים בין עורך הדין ללקוח; השנייה: כלל הפרשנות נגד המנסח. ההסכם צריך להיות כתוב בשפה פשוטה וברורה. מעבר להיות הדבר נובע מכללי הפרשנות בדיני החוזים (למשל סעיף 25 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973), בפסיקה בבתי משפט השלום אף התקבלה הגישה כי בפרשנות הסכם שכר טרחה בין עורך דין לבין לקוחו יש להחיל את כלל הפרשנות נגד המנסח, או במילותיה של כבוד השופטת הר ציון בבית המשפט השלום בפתח תקווה: "יש ליתן את המשקל לכך שלעורך הדין יתרון מובנה על פני לקוחו בניסוח ועריכת הסכם שכר הטרחה. על כן, כל עמימות בהסכם שכר הטרחה, יש לפרשה לטובת הלקוח".¹

ההסכם צריך להגדיר את נושא הטיפול שנמסר לעורך הדין על ידי הלקוח, בדגש על גבולותיו שיהיו מספיק ברורים כדי להבין באילו עניינים לא יטפל עורך הדין. לדוגמה, האם עו"ד הנוטל על עצמו טיפול בתיק תאונת דרכים כנגד חברת ביטוח יקבל שכר טרחה גם עבור טיפול בתביעה לביטוח הלאומי? אם הדבר לא יוגדר בהסכם שכר הטרחה ימצא עצמו עורך הדין בבעיה. על כך כתב בית המשפט בעניין ע"א (מחוזי ת"א) 2058/08² בציטוט דבריו של ד"ר גבריאל קלינג³ "להסכם שכר טרחה עורך כהלכה חשיבות רבה להגדרת הנמסר לטיפולו של עורך הדין והבהרת גובה שכר הטרחה הנגבה על ידו בשל כך".

המסקנה המתבקשת היא לכתוב פשוט. מי שמטפל עבור לקוחותיו בעניינים שונים מבלי שסיכם איתם בכתב את תשלום שכר טרחתו או מטפל באופן שונה ממה שסוכם בכתב, ימצא עצמו במרחב האינסופי והאימתני הקרוי "שכר ראוי", מושג שבמשמעותו החמקמקה נעסוק במאמרים הבאים.

¹ ת"א (פ"ת) 25790-02-12 ד"ר מאיר טויוזר ושות', משרד עורכי דין נ' אילן שניר (פורסם בנבו)

² ע"א (מחוזי ת"א) 2058/08 לוי ברזל בע"מ נ' ארנון גיצלטר (פורסם בנבו)

³ גבריאל קלינג אתיקה בעריכת דין 211 (תשס"א-2001)

ניזולטר - מאי 2018

פרשנות הסכם שכר טרחה - הגדרת השירות המשפטי ת"א (שלום ת"א) 5698-06-14 הררי נ' בנימין

עובדות המקרה:

התובע, עורך דין, ייצג את הנתבעת ועוד 110 דיירים שנפגעו מעבודות באיילון דרום. סוכם כי עורך הדין ייצג את הדיירים כנגד חברת נתיבי איילון בתביעה לשינוי התוכנית ולחלופין לקבלת פיצוי. בהסכם שכר הטרחה סוכם כי עורך הדין יקבל 10% בצירוף מע"מ מהפיצוי שיתקבל וכן שכל דייר יפקיד 1,000 ₪ בפיקדון שימשם לתשלום הוצאות מומחים ושכר טרחת עו"ד. עורך הדין ניהל הליכים רבים בעניין, לרבות עתירה מנהלית, ערעור לעליון, הליכים בוועדות תכנון ובניה ועוד. בסופו של יום נפסק לדיירים פיצוי כולל של כ-11 מיליון ₪. עורך הדין סבר כי השירותים שנתן לדיירים היו מעבר למצופה, פנה אל הדיירים וביקש הגדלת שכר הטרחה לכדי 22% מסך הפיצוי שיתקבל או תוספת של 15,000 ₪ בצירוף מע"מ. הנתבעת סירבה. התובע הגיש תביעתו כנגד הנתבעת בדרישה כי ייפסק לו שכר ראוי בסך 85,500 ₪ ועוד 10,000 ₪ בגין הטרחה שנגרמה לו על ידי הנתבעת בגין סירובה. עורך הדין טען כי הטיפול לו התחייב בהסכם שכר הטרחה הסתיים בשנת 2004 וכל ההליכים שננקטו לאחר מכן היו בגדר עבודה נוספת. הנתבעת מצדה טענה כי עורך הדין הוא שניסח את ההסכם וסוכם כי מה שישולם לו יהיה 10% בצירוף מע"מ מפיצוי שיתקבל וכי התובע פנה להגדלת שכר טרחתו רק בשנת 2012.

פסק הדין (כבוד סגן הנשיא, השופט אילן דפדי):

בהסכם שכר הטרחה צוין כי השירות המבוקש הינו כמפורט ביפוי הכוח. ביפוי הכוח נרשם כי עורך הדין יטפל "לרבות הגשת עתירות, תביעות לפיצויים, צווי מניעה וכל טיפול אחר הנדרש". בבואו לפרש את הסכם שכר הטרחה, קובע בית המשפט שאי אפשר שלא לפרשו בהתאמה עם יפוי הכוח וכי יש לקרוא את שני המסמכים יחדיו. העובדה כי עורך הדין בחר לרשום ביפוי הכוח "כל טיפול אחר הנדרש" למעשה כוללת בשכר הטרחה את כל ההליכים בהם נקט וכל הפעולות שבוצעו. כלל הפרשנות נגד המנסח חל בעניין זה. לצד חוסר ניסיונה והיעדר הידע המשפטי של הנתבעת, עורך הדין הוא שהציג עצמו כבעל ניסיון רב שנים, הוא שניסח את ההסכם והא שבחר לכלול את יפוי הכוח במסגרת ההסכם.

יש לזקוף גם לחובת עורך הדין את העובדה כי פנה בדרישה לשכר טרחה נוסף שנים אחרי המועד בו הוא טוען שהגיע לו שכר זה. ייתכן שאם היה מעורר את העניין במועד, היה מתנהל מו"מ בין הצדדים על גובה השכר הנוסף או שיכולה הייתה הנתבעת לשכור שירותיו של עו"ד אחר להמשך הייצוג.

בית המשפט דחה את התביעה וקבע כי התובע אינו זכאי לשכר נוסף מעבר לשכר שסוכם בהסכם שכר הטרחה. כמו כן חויב התובע לשלם לנתבעת הוצאות משפט בסך 15,000 ₪.

פסק הדין ניתן ביום 26.3.2018. הכותב לא ייצג בהליכים.

גרוס מיטניצקי משרד עורכי דין

GROSZ MITNITSKI LAW OFFICE

רח' התע"ש 20 כפר סבא 444250
טל. 09-7650420 פקס 09-7653557

פרשנות הסכם לשיתוף בשכר טרחה בין עורכי דין וסמכות בית המשפט לסטות מההסכם ע"א (מחוזית"א) 54225-01-18 בלושטיין נ' חופי

עובדות המקרה:

בין הצדדים, עורכי דין, סוכם על שיתוף בשכר טרחה שייפסק בתביעה ייצוגית. ההסכם נכתב על ידי הנתבעת, בכתב ידה, וסוכם בו כי התובע יהיה זכאי ל-50% שכר טרחה בתביעה הייצוגית אם התביעה תאושר כתביעה ייצוגית.

הנתבעת הגישה את התביעה הייצוגית. התובע ביקש להצטרף לתביעה כתובע ייצוגי נוסף, אולם בקשתו נדחתה. התביעה הייצוגית עצמה אושרה ובמסגרתה נחתם הסכם פשרה לפיו ישולם לתובע הייצוגי סך 10,000 ₪ ושכר טרחה בסך 125,000 ₪ בצירוף מע"מ.

הנתבעת טענה כי התובע אינו זכאי לחלקו בשכר הטרחה כי בקשתו להצטרף כתובע ייצוגי נדחתה ובכלל תרומתו להליך הייתה מזערית.

התובע הגיש על סמך ההסכם עם הנתבעת תביעה לסכום קצוב על סך 73,125 ₪, שהם מחצית משכר הטרחה בתביעה הייצוגית. הנתבעת הגישה התנגדות ובית המשפט קיבל את ההתנגדות.

בית המשפט השלום, שדן בתיק, קבע בפסק דינו כי אומנם יש לקבל את פרשנות ההסכם כלשונו, כלומר כי התובע זכאי למחצית משכר הטרחה שנקבע, אולם משיקולי צדק אין לאכוף את ההסכם במלואו מכוח הסייג בסעיף 3(4) לחוק החוזים תרופות. בית משפט השלום חייב את הנתבעת לשלם לתובע סך של 25,000 ₪ ובנוסף 4,000 ₪ הוצאות.

התובע ערער על קביעת בית המשפט השלום.

פסק הדין בערעור (כבוד השופטת אביגיל כהן):

בית המשפט קמא מצא לנכון שלא לאכוף את ההסכם מנימוק שלא הועלה על ידי מי מהצדדים במהלך הדיון. בעוד לערכאת הערעור יש סמכות לפסוק שלא על סמך נימוקי הערעור, לערכאה הדיונית אין סמכות שכזו. לכל הפחות היה על בית המשפט קמא לאפשר לצדדים לטעון לעניין זה בטרם ניתן פסק הדין.

לשון ההסכם מובילה לקביעה חד משמעית ולפיה התובע זכאי ל-50% משכר הטרחה ככל שהתביעה הייצוגית מאושרת ככזו. משקיבל בית המשפט קמא את טענת התובע בנוגע לפרשנות ההסכם וקבע כי לא היה מותנה בהוכחת תמורה (תרומתו של התובע להליך), אין מנוס מלהגיע למסקנה לפיה דין התביעה להתקבל במלואה.

בית המשפט חייב את התובעת לשלם לתובע את מלוא תביעתו ובנוסף 8,000 ₪ הוצאות.

פסק הדין בערעור ניתן ביום 17.4.2018. הכותב לא ייצג בהליכים.